

ลำดับเหตุการณ์สำคัญๆ

“ภายนอก-ภายใน” กรุงเทพมหานคร

ช่วงชีวิต “สุนทรภู่”

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
	<p>๑ อังกฤษเริ่มแผ่อำนาจคุกคามพื้นที่ของชมพูทวีป แล้วเรียกชื่อใหม่อินเดีย ตั้งเมืองท่าในอินเดีย 3 แห่ง คือ มัทราส (2182) บอมเบย์ (2204) กัลกัตตา (เบงกอล-2222) เมื่อยึดกัลกัตตาได้เบ็ดเสร็จ ก็นับเป็นจุดเริ่มจักรวรรดินิยมอังกฤษในอินเดีย แล้วออกแสวงหาเมืองท่าใหม่ เช่น ปีนัง, สิงคโปร์, ฯลฯ</p>	<p>๑ อยู่ในยุคกรุงศรีอยุธยา ตั้งแต่แผ่นดินสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง(2172-2199) จนถึงปลายแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ (2275-2301)</p>
<p>1767 2310</p>	<p>๑ หงสาวดียกมาตั้งกรุงศรีอยุธยา</p>	<p>๑ หลวงยกกระบัตร (ทองด้วง) รับราชการอยู่อัมพวา เมืองสมุทรสงคราม ต่อไปได้เป็นรัชกาลที่ 1</p> <p>๑ 24 กุมภาพันธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (พระนามเดิม ฉิม) พระราชสมภพเมื่อวันขึ้น 7 ค่ำ เดือน 4 ปีกุน จ.ศ. 1129 ขณะนั้นพระราชบิดามีนิวาสสถานอยู่อัมพวา เมืองสมุทรสงคราม</p> <p>ครั้นพระราชบิดาเสด็จมารับราชการในสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ก็ย้ายมาอยู่ทางใต้วัดบางหว้าใหญ่ (วัดระฆัง) บริเวณที่เป็นกรมอุทการเรือทุกวันนี้ เริ่มศึกษาที่สำนักวัดบางหว้าใหญ่</p> <p>๑ กรุงศรีอยุธยาแตก เมื่อวันสงกรานต์ เดือนเมษายน พระเจ้าตากสร้างกรุงธนบุรี แล้วมีพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ ในยุคนี้อาจมีหนังสือวรรณคดีหลายเรื่องคือ ลิลิตเพชรมงกุฎ, อิเหนาคำฉันท์, โคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี, กฤษณาสมันต์คำฉันท์, นิราศพระยามหานุภาพไปเมืองจีน, และนิทานกลอนเรื่องปาจิตกุมาร, กับพระโพธิสัตว์โสภามพิณ ฯลฯ</p>

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1775 2318	<ul style="list-style-type: none"> ◎ เจมส์ วัตต์ พัฒนาเครื่องจักรไอน้ำ เป็นต้นแบบที่ผลิตออกจำหน่ายอย่างแพร่หลาย ◎ เริ่มสงครามประกาศอิสรภาพในอเมริกา มีเรือบินใช้เป็นครั้งแรก 	
1776 2319	<ul style="list-style-type: none"> ◎ สหรัฐอเมริกาประกาศอิสรภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดให้เจ้าพระยาสุรสีห์ ยกทัพไปขับไล่พม่าจากเมืองเชียงใหม่ ได้เมืองเชียงใหม่คืน เป็นสงครามไทย-พม่าครั้งสุดท้ายในสมัยธนบุรี
1778 2321	<ul style="list-style-type: none"> ◎ เซอร์เจมส์ คุก พบหมู่เกาะฮาวาย 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ สงครามกรุงธนบุรีกับกรุงศรีสัตนาคานหุด ได้เวียงจันทองพระบาง หัวเมืองขึ้นทั้งปวง แล้วอัญเชิญพระแก้วมรกตจากเวียงจันทน์มาธนบุรีประดิษฐานที่วัดอรุณฯ
1780 2323	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ปฏิวัติอุตสาหกรรมที่อังกฤษ เป็นประเทศแรกในอุตสาหกรรมสิ่งทอฝ้าย 1780-1840 ถือเป็นเริ่มปฏิวัติอุตสาหกรรมของโลก ใช้เครื่องจักรไอน้ำแทนแรงงานคนและสัตว์ เปลี่ยนจากผลิตที่บ้านสู่โรงงานเพื่อป้องกันตลาด 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ กรุงกัมพูชาเกิดเป็นจลาจลการเมืองภายใน ราชสำนักพระเจ้ากรุงธนบุรีโปรดให้เจ้าพระยาจักรี (ร.1) ยกทัพไปจัดการให้ราบคาบ
1782 2325	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พระเจ้าปดุง (โบดอพญา Bo-dawpaya) เสวยราชย์เป็นกษัตริย์พม่า (ราชวงศ์คององพญา/ราชวงศ์คองบอง) แล้วเริ่มแผ่อำนาจทุกทิศทาง 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ เกิดเหตุจลาจลขึ้นในกรุงธนบุรี เจ้าพระยาจักรีเรียกทัพจากกัมพูชาเพื่อปราบจลาจลในกรุงธนบุรี สำเร็จโทษประหารชีวิตพระเจ้าตาก แล้วปราบดาภิเษกเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ย้ายราชธานีจากธนบุรีมากรุงเทพฯ แล้วมีพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์ อุดมรุทร ฯลฯ ในยุคนี้มีวรรณคดีหลายเรื่อง เช่น กากี สามก๊ก ราชาริราช ฯลฯ ◎ สถาปนาเจ้าพระยาสุรสีห์ (บุญมา) พระอนุชาเป็นกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท (วังหน้า) ◎ สถาปนาพระยาสุริยอภัย (ทองอิน) เป็นกรมพระราชวังบวรสถานพิมุข (วังหลัง) พระราชทานที่ตั้งวังหลังอยู่ปากคลองบางกอกน้อย ฝั่งกรุงธนบุรี ◎ มารดาสุนทรภู่รับราชการเป็น “แม่นม” ในวังหลัง

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
		<ul style="list-style-type: none"> ◎ “โล่ที่ทำวัง” สร้างกรุงเทพฯ ให้ย้ายคนจีนไปอยู่ลำเพ็ญ แล้วสร้างพระบรมมหาราชวัง ล้อมด้วยปราการระเนียดไม้ไว้ก่อน
1783 2326	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พระราชบัญญัติอินเดีย ทำให้อังกฤษครอบครองอินเดีย ◎ เหวงเวียนใช้ชผู้ปกครองเวียดนามได้ ขอความช่วยเหลือจากกรุงเทพฯ ไปรบกับฝ่ายเตี้ยเงินที่มายึดไซ่ง่อนคืน 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ สร้างประตูพระราชวัง, พระมหาปราสาท และพระราชมณเฑียร สร้างวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสร็จ พ.ศ. 2327 ◎ ยกทัพไปช่วยเหวงเวียนใช้ชตีไซ่ง่อน แต่ไม่สำเร็จ
1784 2327	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พม่าเผชิญหน้ากับอังกฤษครั้งแรกจากเหตุชายแดนยะไข่ ◎ อังกฤษตั้งสมรคมเอเชียตีกที่อินเดีย 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ อัญเชิญพระแก้วมรกตจากวัดอรุณฯ ไปประดิษฐานในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
1785 2328	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พม่ายกทัพ 9 ทิศทางมุ่งตีกรุงเทพฯ ◎ อุตสาหกรรมสิ่งทอฝ้ายในอังกฤษพัฒนาสู่ระบบโรงงาน 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ สมโภชพระนครกรุงรัตนโกสินทร์ ◎ สงครามเก้าทัพ รบพม่าที่ลาดหญ้ากับทางมลายูชนะศึกกลาง (คุณหญิงจัน-นางมุก) ปราบรัฐปัตตานีได้ป็นใหญ่พญาดานีเข้ากรุงเทพฯ ◎ สยามกับอังกฤษเผชิญหน้ากันครั้งแรกจากเหตุเมืองไทรบุรี (เคดาห์ ในมาเลเซีย) ◎ แพลตและเรียบเรียงพงศาวดารมอญเรื่องราชาธิราช
1786 2329	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ฟรานซิส โลท์ (ข้าราชการอังกฤษ) เจรจาเข้าเกาะบีนัง (เกาะหมาก/เคดาห์) จากสุลต่านไทรบุรี พัฒนาเกาะบีนังแล้วเป็นเจ้าของบีนังคนแรก 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ รบพม่าที่ท่าดินแดง ขับไล่พม่าสำเร็จ ◎ รัชกาลที่ 1 มีพระราชนิพนธ์กลอนเพลงยาวนิราศรบพม่าท่าดินแดง ◎ สร้างมณฑลพระพุทธบาท ◎ สุนทรภู่ เกิดวันจันทร์ที่ 26 มิถุนายน ที่วังหลัง ฝั่งธนบุรี

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1787 2330	๑ เหวียนไฉ้ขอความช่วยเหลือจากฝรั่งเศส (พระเจ้าหลุยส์ที่ 14) เพื่อต่อสู้กับฝ่ายเต๋ยเซิน โดยแลกกับการทำสัญญาให้ตั้งกองทหารฝรั่งเศสที่ต้าหนิงและเกาะโลน	๑ ทูตโปรตุเกสเดินทางมาถึงกรุงเทพฯ ๑ พระองค์เจ้าชายทับ (ร.3) ประสูติ (โอรส ร.2) ๑ ครุมีแขกเกิดราวปีนี้ ๑ กรมพระราชวังบวรฯ วังหน้า ยกทัพรบพม่าที่เมืองลำปางและป่าซาง ๑ ตีเมืองทวาย ไม่ได้เมือง ๑ พระยาตรังแต่งโคลงนิราศตามเสด็จลำน้ำน้อย
1788 2331	๑ ราชวงศ์ชิงของจีนแผ่อำนาจเข้าเวียดนาม	๑ สังคายนาพระไตรปิฎก
1789 2332	๑ ปฏิวัติฝรั่งเศส เกิดความวุ่นวายขึ้นภายใน เป็นผลให้ตัดขาดการค้ากับดินแดนโพ้นทะเล ๑ จอร์จ วอชิงตัน เป็นประธานาธิบดีคนแรกของสหรัฐอเมริกา	๑ ไฟไหม้เครื่องบนและหลังคามุขพระมหาปราสาทโปรดเกล้าฯให้สถาปนาศรีมหาปราสาททองคำใหม่ขนาดย่อมกว่าเดิม พระราชทานนามว่า “ดุสิตมหาปราสาท”
1790 2333		๑ 11 ธันวาคม พระองค์เจ้าชายวาศูกรีประสูติ (โอรส ร.1) ต่อมาคือสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
1791 2334		๑ สงครามกบฏเอกราชของปัตตานี
1793 2336	๑ กองทัพฝรั่งเศสฟื้นตัวและเริ่มขยายอำนาจอีกครั้ง ภายใต้การนำของนโปเลียน โบนาปาร์ต มีเป้าหมายอยู่ที่อังกฤษ มหาอำนาจทางทะเล	๑ ยกทัพไปตีเมืองพม่า ไม่สำเร็จ ๑ เริ่มปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์
1795 2338	๑ อังกฤษยึดศรีลังกา และมะละกา (ในมาเลเซีย) อาณานิคมของฮอลันดา เพื่อรับมือกับฝรั่งเศส	๑ กรมพระราชวังบวรฯ วังหน้า ยกทัพไปรบพม่าที่เชียงใหม่ หลังชนะศึกได้เชิญพระพุทธรูปศิลาปางมากรุงเทพฯ

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1797 2340	๑ อังกฤษเริ่มส่งออกเหล็ก ดินค้าหลักของการปฏิบัติวิฤตอุตสาหกรรมขึ้นไป	๑ พระราชนิพนธ์ บทละครเรื่องรามเกียรติ์
1798 2341	๑ อเมริกากับฝรั่งเศสทำสงครามทางทะเล	
1799 2342		๑ พม่าตีเชียงใหม่ไม่สำเร็จ ไทยได้ ยึดนครอุบากอง
1800 2343	๑ โรงงานในอังกฤษเริ่มใช้พลังงานไอน้ำ ในอุตสาหกรรมสิ่งทอ (ผ้าฝ้าย) เหมือนแร่และโรงงานน้ำตาล	
1801 2344		๑ ปฏิสังขรณ์วัดโพธิ์เสร็จ โปรดให้มีงานฉลอง แล้วถวายนามวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ต่อมารัชกาลที่ 4 ถวายทำยานามใหม่เป็น วิมลมังคลาราม
1802 2345	๑ เหวียนไช้ตั้งราชวงศ์เหวียน สถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ลาดอง รวมเวียดนามเหนือใต้ ตั้งราชธานีที่เมืองเว้ ๑ อังกฤษคืน มะละกา ให้ฮอลันดา หลังทำสัญญาสงบศึกชั่วคราวกับฝรั่งเศส	๑ ท้าวพ่ายกมาล้อมเมืองเชียงใหม่อีก ๑ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) แผลและเรียบเรียง สามก๊ก ๑ พระธรรมปริชา (แก้ว) ชำระไตรภูมิภิกขาใหม่เป็นร้อยแก้ว ให้ชื่อว่า ไตรภูมิโลกยวินิจจัย
1804 2347	๑ นโปเลียนสถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ฝรั่งเศส	๑ ชำระกฎหมายตราสามดวง ๑ เจ้าฟ้าชายมงกุฎ (ร.4) ประสูติ (โอรส ร.2)
1805 2348	๑ ปีนังตกเป็นของอังกฤษ	๑ เจ้าพระยาพระคลัง (หน) อัญญากรรม
1806 2349	๑ อังกฤษมีโรงงานทอผ้าฝ้ายขนาดใหญ่ รวมแรงงานในโรงงานทั้งหมดกว่า 90,000 คน	๑ กรมพระราชวังหลังทิวงคต ๑ ศูนย์ทรรฎ์ได้เป็นมหาดเล็กของพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ (ลูกเธอในกรมพระราชวังหลัง) ขณะผนวชอยู่

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
	<ul style="list-style-type: none"> ◎ โรเบิร์ต ฟูลตัน ชาวอเมริกันสร้างเรือกลไฟลำแรก ชื่อ “เคลอรัมมอทท์” 	<ul style="list-style-type: none"> วัคระฆัง ◎ นายมีแต่งนิราศกลาง
1807 2350	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ตึกตั้งตะเกียงแก๊สตามท้องถนนในลอนดอน ◎ เรือ “เคลอรัมมอทท์” ออกแล่นครั้งแรกจากนิวยอร์ก 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ สุพรรณภูมิ (อายุ 21 ปี) ไปหาบิดาที่บวชอยู่บ้านกร่ำ เมืองแกลง (จ. ระยอง) แต่งนิราศเมืองแกลง ตอนปลายปีตามเสด็จพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ไปนมัสการพระบาทเมืองสระบุรี แต่งนิราศพระบาท
1808 2351		<ul style="list-style-type: none"> ◎ เจ้าฟ้าชายจัทรมณี (พระปิ่นเกล้าฯ) ประสูติ (โอรส ร.2) ◎ บัณฑิตนี้แพ้ในสงครามกุ่มเอกราช และถูกแบ่งเป็น 7 หัวเมือง
1809 2352		<ul style="list-style-type: none"> ◎ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ (ร.1) สวรรคต ◎ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (ร.2) ขึ้นครองราชย์ ทรงเป็นกวี จึงมีพระราชนิพนธ์จำนวนมาก เช่น รามเกียรติ์, อิเหนาคาหลัง, เสภาขุนช้างขุนแผน ฯลฯ และบทละครนอกอีกหลายเรื่อง เช่น ไชยเชษฐ์, มณีพิชัย, คาวี, สังข์ทอง, ไกรทอง ฯลฯ ◎ พม่าตีเมืองกลาง (ภูเก็ต) แดก กวาดต้อนครัวชาวเมืองกลางและทรัพย์สินจำนวนหนึ่ง แล้วเลิกทัพกลับไป มีกวีตามเสด็จรัชกาลที่ 2 ไปสงคราม แล้วแต่งนิราศคือ นรินทรอินแตงนิราศนรินทร์ พระยาตรังแต่งนิราศกลาง ◎ สุพรรณภูมิ (อายุ 23 ปี) เข้ารับราชการในวังหลวง ได้รับพระราชทานบ้านหลวงเป็น “เรือนแพ” อยู่ท่าข้างวังหลวง เล่ากันว่าช่วงนี้แต่งสิงห์ไตรภพ (ตอนต้น) แต่งเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม ฯลฯ
1810 2353		<ul style="list-style-type: none"> ◎ เวียดนามส่งทูตมาขอเมืองบันทายมาศคืนไปเป็นเมืองขึ้นอย่างแต่ก่อน

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1811 2354	<ul style="list-style-type: none"> ๑ อังกฤษได้เมืองยะโฮร์ (มาเลเซีย) ๑ อังกฤษยึดดินแดนของฮอลันดาในชวาและสุมาตรา เพื่อกีดกันมิให้ฝรั่งเศสใช้เป็นฐาน (สแตมฟอร์ด ราฟเฟิล เป็นข้าหลวงดูแลชวา) ๑ ฝรั่งเศสเริ่มใช้เครื่องจักรไอน้ำในอุตสาหกรรมสิ่งทอ ๑ เจ้านายเมืองเขมรแตกกัน ฝ่ายพระอุทัยราชา(นักองจัน) เป็นกบฏ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ จีน-จัน แผลสยามรายแรกของโลก ถือกำเนิด
1813 2356	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ลินยุกอนโปเลียน 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ พระองค์เจ้าชายทับ (ร.3) ได้รับสถาปนาเป็นกรมหมื่นเจษฎาบดินทร์
1814 2357	<ul style="list-style-type: none"> ๑ จอร์จ สตีเฟนสัน สร้างหัวรถจักรไอน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ส่งสมณทูตไปลังกา ผ่านเกาะนิโบริบาร์ (นาคควารี) นำเชื่อว่าสุนทรภู่ไปลังกาในคราวนี้ด้วย
1815 2358	<ul style="list-style-type: none"> ๑ อังกฤษยึดครองแคว้นคีซของลังกาได้สำเร็จ เกาะลังกาคตกอยู่ใต้อการปกครองของอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ “มอญใหม่” เข้ามาพึ่งสยาม
1817 2360	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ฝรั่งเศสเริ่มกลับมามีบทบาทในอุษาคเนย์ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ใช้ธงช้าง มีรูปช้างเผือกในวงจักรบนพื้นสีแดง ๑ นายมีแต่งนिरาส์เดือน
1818 2361		<ul style="list-style-type: none"> ๑ เจ้าเมืองมาเก๊าชาวโปรตุเกส ส่งทูตมาเจริญพระราชไมตรี ๑ สมณทูตไทยกลับจากลังกา ๑ ขยายเขตพระบรมมหาราชวังไปถึงวัดพระเชตุพนฯ และทำถนนระหว่ง
1819 2362	<ul style="list-style-type: none"> ๑ อังกฤษ (สแตมฟอร์ด ราฟเฟิล) ยึดสิงคโปร์ เป็นศูนย์กลางการค้าทางทะเล 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ น้ำท่วมครั้งใหญ่ในกรุงเทพฯ ๑ เกิดกบฏย้ายเสาเกียดไฉ้ง เมืองจำปาศักดิ์ โปรดให้เจ้าพระยานครราชสีมากับเจ้าอนุเมืองเวียงจันทน์ยกทัพไปปราบสำเร็จ

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1820 2363	<ul style="list-style-type: none"> ๑ เกิดปฏิวัติในสเปน ๑ พระเจ้ายาลองกรุงเวียตนามสิ้นพระชนม์ ๑ พระเจ้าเกียเซ่งกรุงปักกิ่งสิ้นพระชนม์ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ อหิวาตกโรคระบาดครั้งใหญ่
1821 2364	<ul style="list-style-type: none"> ๑ ชุกบ่อเก้าชรรวมชาติเพื่อใช้เป็นพลังงานแห่งแรกที่นิวยอร์ค 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ เจ้าพระยานครศรีธรรมราชตีได้เมืองไทรบุรี
1822 2365	<ul style="list-style-type: none"> ๑ สตีเฟนสันสร้างสะพานรางรถไฟด้วยเหล็กสายสตอกโฮล์ม-คาริงตันเป็นสายแรกของโลก 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ จอห์น ครอว์เฟิร์ด (อังกฤษ) เข้ามากรุงเทพฯ เจราจาเรื่องเมืองไทรบุรี และภาษีอากร
1824 2367	<ul style="list-style-type: none"> ๑ อังกฤษรบพม่าครั้งแรก ตีได้เมืองย่างกุ้ง เมะตะมะ ทวาย มะริค ๑ ฮอลันดาทำสัญญายกมณฑลภาคให้อังกฤษ ๑ สนธิสัญญาลอนดอน (อังกฤษกับฮอลันดา) กำหนดพรมแดนมลายู สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย ๑ ดินแดนในอินโดนีเซียอยู่ใต้การปกครองของฮอลันดาโดยตรง ชาวอินโดนีเซียต่อต้านฮอลันดาเสมอมานับแต่ช่วงก่อนหน้า 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ เจ้าฟ้ามงกุฎ (ร.4) ทรงผนวช ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภา (ร.2) สวรรคต ๑ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ เป็นรัชกาลที่ 3 ให้กองสอดแนมติดตามข่าวสงครามอังกฤษรบพม่า ทรงเป็นกวีมาแต่รัชกาลที่ 2 (ร่วมสมัยสุนทรภู่) มีพระราชนิพนธ์จำนวนหนึ่ง เช่น บทละคร และเพลงยาว ฯลฯ ๑ สุนทรภู่ (อายุ 38 ปี) ออกจากบวช ๑ โรเบิร์ต ฮันเตอร์ พ่อค้าอังกฤษเข้ามาถึงสยาม ๑ ครูมีแขกได้ชื่อว่า “เป่าทยอยลอยต้นบรแดงลือ”
1825 2368	<ul style="list-style-type: none"> ๑ อังกฤษยึดเมืองหงสาวดีและเมืองแปร ในพม่าเหนือ พม่ายอมสงบศึก เสียดินแดนด้านยะไข่ลงมาตอนล่างทั้งหมดกับดินแดนด้านตะวันออก ๑ อังกฤษใช้รถไฟเครื่องจักรไอน้ำในการขนส่งสาธารณะเป็นครั้งแรก 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ รัยเอกเฮนรี่ เบอร์นี่ เดินทางด้วยเรือกลไฟมาถึงกรุงเทพฯ
1826 2369		<ul style="list-style-type: none"> ๑ รัชกาลที่ 3 ทรงลงพระนามในสนธิสัญญาการค้ากับอังกฤษ ชื่อสนธิสัญญาเบอร์นี ๑ เจ้าอนุวงศ์เวียงจันทน์เป็นกบฏยกทัพมาจากนครราชสีมาขึ้นไปเวียงจันทน์ ทำวสุรนารี (โม) ชัดขวาง

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
		◎ สยามยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์
1827 2370		◎ สยามตีได้เมืองเวียงจันทน์แล้วเผา ◎ เริ่มก่อพระสมุทระเจดีย์ เมืองสมุทรปราการ
1828 2371	◎ ร้อยเอกเจมส์ โลว์ ชาวอังกฤษ เริ่มต้นการพิมพ์หนังสือภาษาไทยสำเร็จเป็นครั้งแรก	◎ คณะมิชชันนารีโปรเตสแตนต์อเมริกันคณะแรกเข้ามาสยาม ◎ จับเจ้าอนุวงศ์ได้ ส่งพร้อมครอบครัวมากรุงเทพฯ ◎ สร้างพระสมุทระเจดีย์ เมืองสมุทรปราการ แล้วเสร็จ ◎ สุนทรภู่ (อายุ 42 ปี) หุดงค์ไปอยุธยา แต่งนิราศภูเขาทอง
1829 2372	◎ จอร์จ สตีเฟนสัน สร้างหัวรถจักรไอน้ำ ชื่อ Rocket	◎ สุนทรภู่ (อายุ 43 ปี) แต่งเพลงยาวถวายโอวาทถวายเจ้าฟ้ากลางกับเจ้าฟ้าปิ๋ว ลูกศิษย์ ◎ คณะมิชชันนารีคาทอลิก มีสังฆราชปาลเลอกัวซ์เข้ามาถึงกรุงเทพฯ
1830 2373	◎ เริ่มเกิดอุตสาหกรรมสิ่งทอขึ้นในฝรั่งเศส ◎ เปิดเส้นทางเดินเรือกลไฟข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก	
1831 2374	◎ ไมเคิล ฟาราเดย์ ประดิษฐ์เครื่องไดนาโมเป็นเครื่องกำเนิดไฟฟ้าเครื่องแรก ◎ ห้างสรรพสินค้าแห่งแรกเปิดในลอนดอน	◎ น้ำท่วมใหญ่ที่กรุงเทพฯ ◎ สงครามกบฏเอกราชของปัตตานี ◎ สุนทรภู่ (อายุ 45 ปี) ไปเพชรบุรี แต่งนิราศเมืองเพชร
1832 2375	◎ ทางรถไฟสายแรกในฝรั่งเศสเริ่มบรรทุกผู้โดยสารเป็นครั้งแรก หลังจากเปิดใช้ใน ค.ศ. 1828	◎ สุนทรภู่ (อายุ 46 ปี) แต่งนิราศวัดเจ้าฟ้า และแต่งนิราศพระแท่น ◎ เอ็ดมันด์ โรเบิร์ต ทูตอเมริกัน มาถึงกรุงเทพฯ ◎ ปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่วัดพระเชตุพนฯ โปรดให้ระดมกวีแต่งโคลงภาพคนต่างภาษาประดับไว้ที่ศาลาราย

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1833 2376	<ul style="list-style-type: none"> ๑) วิศวกรชาวอังกฤษประดิษฐ์ยานพาหนะพลังไอน้ำบรรทุกผู้โดยสารเป็นครั้งแรก 	<ul style="list-style-type: none"> ๑) รัชกาลที่ 3 ทำสนธิสัญญากับสหรัฐอเมริกา ๑) สุนทรภู่ (อายุ 47 ปี) อาจเริ่มแต่งพระอภัยมณี ในช่วงเวลานี้ ๑) สยามรบกับเวียดนามแย่งเมืองเวียงจันทน์ ๑) นายมีแต่งเพลงยาวสรรเสริญพระเกียรติรัชกาลที่ 3
1834 2377	<ul style="list-style-type: none"> ๑) ยกเลิกการค้าฝูกชาของจีนกับบริษัทอีสต์อินเดียของอังกฤษ จีนและอังกฤษเริ่มปะทะกัน 	
1835 2378	<ul style="list-style-type: none"> ๑) สร้างทางรถไฟสายแรกในเยอรมนี ปัจจุบันสำคัญที่ทำให้เกิดอุตสาหกรรมในประเทศนี้ ๑) เริ่มใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิงในการปรุงอาหาร 	<ul style="list-style-type: none"> ๑) 18 กรกฎาคม หมอบรัดเลย์เข้ามาถึงกรุงเทพฯ ๑) สุนทรภู่ (อายุ 49 ปี) แต่งนิราศอิเหนา ถวายพระองค์เจ้าลักขณานุคุณ ๑) สยามมีเรือกำปั่นใบอย่างฝรั่งลำแรกที่ต่อโดยคนไทย คือหลวงนายสิทธิ (ต่อมาคือสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์) ชื่อเรือ Ariel (เรือแกล้วกลางสมุทร) ขนาด 110 ตัน มีอาวุธปืนใหญ่ 6 กระบอก ๑) เริ่มสงครามยึดเยื่อระหว่างสยามกับเวียดนาม (2378-2392)
1836 2379		<ul style="list-style-type: none"> ๑) สุนทรภู่ (อายุ 50 ปี) ไปเมืองสุพรรณบุรี แต่งนิราศสุพรรณ ๑) สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ และคณะแต่งโคลงภาพคนต่างภาษา โคลงฤๅษีตัดตน ร่ายและโคลงบานแผนกจาวีร์วัดโพธิ์ ๑) นายมีแต่งนิราศพระแท่นดงรัง ๑) สถาปนาวัดเทพศิคาราม เจดิมพระเกียรติพระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าหญิงวิลาส พระราชธิดาองค์ใหญ่ ไกล่ชิด ภายหลังได้ทรงกรมเป็น “กรมหมื่นอัปสรสุดาเทพ” แล้วทรงอุปการะสุนทรภู่ ๑) แรกตั้งเครื่องพิมพ์หนังสือไทยที่กรุงเทพฯ โดยมีชันทนาหรืออเมริกัน ชื่อ โรบินสัน

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1837 2380	<ul style="list-style-type: none"> ๑ วันที่ 20 มิถุนายน พระนางเจ้าวิกตอเรีย ขึ้นครองราชย์ที่อังกฤษ ๑ วิลเลียม กุก และชาร์ลส์ วีทสโตน ชาวอังกฤษ ปรับปรุงการส่งโทรเลขโดยกระแสไฟฟ้า 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ สุนทรภู่ (อายุ 51 ปี) แต่งเรื่องพระอภัยมณีที่ค้างอยู่ ๑ หมอบรัดเลย์ผ่าตัดครั้งแรก
1838 2381	<ul style="list-style-type: none"> ๑ เรือโดยสารพลังไอน้ำขนาดใหญ่ใช้เวลา 15 วัน เดินทางจากบริสตันในอังกฤษถึงนิวยอร์ก 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ หมอบรัดเลย์ปลูกฝิ่นป้องกันใช้ทรพิษสำเร็จ
1839 2382	<ul style="list-style-type: none"> ๑ Kirkpatrick Macmillan ชาวสก็อต สร้างจักรยานคันแรกของโลก ๑ เริ่ม “สงครามฝิ่น” ระหว่างจีนและอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ แยกโทรบูรหรือออกเป็น 4 เขต ๑ สุนทรภู่ (อายุ 53 ปี) เริ่มแต่งกาพย์เรื่องพระไชยสุริยา ๑ สร้างวัดเทพธิดารามเสร็จ รัชกาลที่ 3 เสด็จพระราชดำเนินทรงผูกพัทธสีมา ๑ บริดเลย์และมิชชันนารีคณะแบปติสต์ที่จากสหรัฐอเมริกาได้ตั้งโรงพิมพ์และจัดพิมพ์หนังสือด้วยตัวพิมพ์ภาษาไทยที่หล่อจากลึงคโปร์
1840 2383	<ul style="list-style-type: none"> ๑ เริ่มการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 2 ในอังกฤษ เปลี่ยนจากอุตสาหกรรมเบา เช่น ผ้าฝ้าย เป็นอุตสาหกรรมหนัก เช่น เหล็กถ่านหิน ๑ นิวซีแลนด์ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษ 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ สุนทรภู่ (อายุ 54 ปี) แต่งเรื่องสิงห์ไตรภพ
1841 2384		<ul style="list-style-type: none"> ๑ สุนทรภู่ (อายุ 55 ปี) ไปพระประชม(นครชัยศรี) แต่งนิราศพระประชม ๑ หมอคาสเวล มิชชันนารีอเมริกัน ได้เป็นครูสอนภาษาอังกฤษถวายเจ้าฟ้ามงกุฎ (ร.4) ขณะทรงผนวช
1842 2385	<ul style="list-style-type: none"> ๑ จีนยอมแพ้ในสงครามฝิ่น เห็นสัญญานานกิงกับอังกฤษ ๑ เจมส์ บรู๊ค (จากอังกฤษ) ปกครองซาราวัก (มาเลเซีย) ๑ พระนางวิกตอเรียโดยสารรถไฟครั้งแรก จากพระราชวังวินด์เซอร์ไปยังลอนดอน 	<ul style="list-style-type: none"> ๑ สุนทรภู่ (อายุ 56 ปี) แต่งรำพันพิลาป แล้วลาสิกขาไปอยู่กับเจ้าฟ้าน้อย (พระปิ่นเกล้าฯ) ที่พระราชวังเดิม ๑ หล่อตัวพิมพ์ภาษาไทยในประเทศไทยได้สำเร็จ

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
1843 2386	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ชาวเมาลีปฏิบัติต่อต้านอำนาจของอังกฤษในนิวซีแลนด์ ◎ ตั้งสำนักโบราณคดีแห่งอังกฤษ (Royal Archaeological Institute of Great Britain and Ireland) 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พวกมิชชันนารีเริ่มทำปฏิทินครั้งแรก ◎ สยามแยกประลิสออกจากไทรบุรี
1844 2387	<ul style="list-style-type: none"> ◎ จีนและสหรัฐอเมริกาลงนามสนธิสัญญาพันธไมตรีและการค้าฉบับแรก ◎ เปิดใช้รหัสสมอร์สเป็นครั้งแรกระหว่างบัลติมอร์และวอชิงตัน 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ หมอบรัดเลย์ออกหนังสือพิมพ์บางกอกริคอร์ดอร์เคอร์ ◎ นายมีแต่งนิราศสุพรรณบุรี
1848 2391	<ul style="list-style-type: none"> ◎ คาลล์ มาร์ค และ เฟเดริก แองเกลิสต์ ตีพิมพ์หนังสือ “Communist Manifesto” 	
1850 2393	<ul style="list-style-type: none"> ◎ เกิด “กบฏไท่ผิง” ล้มราชวงศ์แมนจูในจีน ◎ อังกฤษเริ่มใช้เครื่องจักรไอน้ำขับเคลื่อนหัวรถจักรและเรือเดินสมุทร 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ เซอร์เจมส์ บรีก ทูตอังกฤษ เดินทางมาขอแก้ไขสนธิสัญญาเบอร์นี
1851 2394		<ul style="list-style-type: none"> ◎ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ (ร.3) สวรรคต ◎ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.4) เสด็จขึ้นครองราชย์ ◎ เจ้าฟ้าจุฑามณีขึ้นครองราชย์เป็นพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว กษัตริย์องค์ที่ 2 ◎ รัชกาลที่ 4 ทรงตั้งโรงอักษรพิมพการขึ้นในพระบรมมหาราชวัง ให้มีฐานะเป็น “โรงพิมพ์หลวง” ◎ ศูนย์ทรรุเป็นพระสุนทรโวหาร อาลักษณ์ในกรมพระราชวังบวรฯ ◎ เซอร์เจมส์ บรีก ราชทูตอังกฤษกลับประเทศ เพราะเจรจาทำสนธิสัญญาใหม่ไม่สำเร็จ ◎ เริ่มชุดคลองผดุงกรุงเกษม แล้วเสร็จปี 2395 และฉลองในปี 2397 ◎ แก้ประเพณีเข้าเฝ้า ให้ข้าราชการสวมเสื้อ

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
		<ul style="list-style-type: none"> ◎ ตั้งกองทหารหน้า และกองทหารรักษาพระองค์ แต่งกายและฝึกอย่างยุโรป โดยมีนายร้อยเอกอิมเปย์ ทหารอังกฤษเป็นผู้ฝึก ◎ ธงชาติ ใช้ธงสี่แฉกรูปช้างเผือก
<p>1852 2395</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◎ เกิดสงครามระหว่างพม่ากับอังกฤษครั้งที่ 2 ได้มีฉันทะเลย์ ◎ เริ่มยุคจักรวรรดิครั้งที่ 2 ในฝรั่งเศส เข้าสู่ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรมของฝรั่งเศส 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ◎ ห้ามมิให้ชายฉกรรจ์อายุระหว่าง 24-70 ปี บวชพระ บวชเณร หนีเกณฑ์ทหาร ◎ กรมหลวงวงศาธิราชสนิทเป็นแม่ทัพ ไปรบเชียงตุงเพื่อรักษาเมืองเชียงรุ่ง ◎ คณะสงฆ์สยามไปลังกา ◎ สร้างบ็อมบ็องปีจามิตร และบ็อมบิปปัจฉนิก
<p>1853 2396</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◎ พม่าและอังกฤษลงนามสงบศึก ◎ อินเดียนเริ่มวางระบบโทรเลข 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ คณะทูตบรรณาการ (จิ้มก้อง) จากสยามส่งไปจีนเป็นครั้งสุดท้าย ◎ กองทัพกรมหลวงวงศาธิราชสนิท ยกทัพกลับจากเชียงตุง มาซัดตาทิศทางภาคเหนือ ◎ สร้างวังสระปทุมและวัดปทุมคงคา ◎ รัชกาลที่ 4 โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์ ◎ พระนางเธอฯ รำเพยภมราภิรมย์ประสูติเจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ ◎ ได้พระวิมลรัตนกรินี ช้างพังเผือกศรี ◎ รัชกาลที่ 4 โปรดให้ราษฎรที่มีทุกข์ร้อน ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา และโปรดช่วยพิจารณาความ ◎ ครูมีแขกได้เป็นครูบ่พาทยในพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าฯ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงประดิษฐไพเราะ ต่อมาได้เลื่อนเป็นพระประดิษฐไพเราะ
<p>1854 2397</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◎ ญี่ปุ่นเปิดประเทศทำข้อตกลงการค้าระหว่างญี่ปุ่น-สหรัฐอเมริกาเป็นฉบับแรก ◎ เว็ “Brandon” เว็ชยนต์สำแรกของโลก 	<ul style="list-style-type: none"> ◎ กองทัพกรมหลวงวงศาธิราชสนิทยกขึ้นไปตีเชียงตุงครั้งที่ 2 ทำการไม่สำเร็จ ต้องถอย เพราะขาดเสบียงอาหาร

ค.ศ. พ.ศ.	ภายนอก	ภายใน
		<ul style="list-style-type: none"> ๑ ได้พระวิสุทธิวงศาจารย์ ข้างฝั่งเมืองโท ๑ รัชกาลที่ 4 โปรดให้สร้างพระที่นั่งอภิเนาว์นิเวศน์ เป็นพระที่นั่งอย่างยุโรป แล้วเสร็จในปี 2402 ๑ พิมพ์ สัพพะ พจนานุกรมภาษาไทยของสังฆราชบาลเลอแก้วซ์ ที่ฝรั่งเศส (เริ่มพิมพ์ พ.ศ. 2395 เสร็จ พ.ศ. 2397)
1855 2398	๑ เรือพลังไอน้ำที่สร้างจากเหล็กกล้าแรกแล่นข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก (ใช้เวลา 9 วัน)	<ul style="list-style-type: none"> ๑ รัชกาลที่ 4 ลงพระนามในสนธิสัญญาเบาริ่ง ซึ่งกำหนดให้สยามสามารถเรียกเก็บภาษีขาเข้าได้ร้อยละ 3, ชาติคู่สัญญาที่มีสิทธิสภาพนอกอาณาเขตสามารถตั้งศาลของตนเองได้ ๑ ประกาศเปลี่ยน “ตราภูมิคุ้มห้าม” พระราชทานแก่ทหารเพื่อลดภาษีอากร ๑ ใช้เพลง “ก๊อดเซฟเดอะควีน” เป็นเพลงสรรเสริญพระบารมีในประเทศสยาม ๑ ลงนามในหนังสือสัญญาทางพระราชไมตรีและการค้าขายระหว่างสยาม-อังกฤษ มี 21 ข้อ ๑ ประกาศโทษทำเงินปลอมคือ ตัดมือ ตัดนิ้ว และขังไว้จนตาย ๑ พระราชทานชื่อทุ่งพระเมรุ ว่า “ท้องสนามหลวง” ๑ สมเด็จพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ (ดิศ บุนนาค) ถึงแก่พิราลัย ๑ เลิกจำกัดเขตฝรั่งชาติอเมริกัน เนื่องจากได้ช่วยเหลือในการสอบทานหนังสือสัญญา ๑ สุนทรภู่ถึงแก่กรรม (อายุ 69 ปี) มีพิธีศพที่วัดชีโนรสฝั่งธนบุรี

